

POSTANOWIENIE

Dnia 18 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki (sprawozdawca)

SSN Paweł Księżak

w sprawie ze skargi D.S.

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...)

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w (...) w sprawie

II AKo (...),

po rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 18 czerwca 2021 r.

I. oddala skargę,

II. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz adw. P.B., Kancelaria Adwokacka P. Sp. p. w K. 147,60 zł (sto czterdzieści siedem złotych sześćdziesiąt groszy), w tym podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej przez adwokata ustanowionego z urzędu.

UZASADNIENIE

D.S. wniosła w dniu 26 stycznia 2021 r. skargę na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (dalej: skarga na przewlekłość). Skarżąca zażądała w niej:

1. stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w (...), sygn. akt II AKo (...) ze skargi D.S. o wznowienie postępowania, które toczyło się przed Sądem Rejonowym w K. Wydział II Karny, sygn. akt II K (...) nastąpiła przewlekłość postępowania;

2. wydanie Sądowi rozpoznającemu wskazaną sprawę zalecenia niezwłocznego rozpoznania wniosku skarżącej o zwolnienie z kosztów sądowych oraz przyznanie pełnomocnika z urzędu celem sprecyzowania skargi o wznowienie postępowania;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 20 000 zł;
4. zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Skarżąca wskazała, iż w dniu 19 maja 2020 r. wniosła skargę o wznowienie postępowania w sprawie II K (...), a do dnia wniesienia skargi na przewlekłość postępowania nie został jej nadany właściwy bieg. Zdaniem D.S., skarga nie została poddana wstępnemu badaniu, jak również nie doszło do ponownego rozpoznania sprawy, której dotyczyła. Jak dalej wskazała, 22 maja 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) (dalej również: SA w K.) zwrócił się do Sądu Rejonowego w K. o nadesłanie akt sprawy, jednak bezskutecznie, a swoją prośbę ponowił dopiero 8 stycznia 2021 r. Skarżąca podkreśliła, że bezczynność Sądu występującą w pierwszych tygodniach po złożeniu skargi można usprawiedliwić, gdyż akta sprawy znajdowały się u Rzecznika Praw Obywatelskich, a następnie w Sądzie Okręgowym w K., gdzie były niezbędne podczas rozprawy w dniu 7 lipca 2020 r. Jednak - jak dalej podniosła - brak wnioskowania o przekazanie akt w okresie pomiędzy 8 lipca 2020r. a 8 stycznia 2021r. stanowi nieuzasadnioną zwłokę, która zaważyła na istniejącej w sprawie przewlekłości postępowania.

W uzasadnieniu skargi wskazano ponadto, że opieszałość Sądu Apelacyjnego w sprawie rodzi bardzo dotkliwe konsekwencje dla Skarżącej, albowiem pozostaje ona w przymusowej izolacji w szpitalu psychiatrycznym, której się sprzeciwia i którą uważa za nieuzasadnioną, a która mogłaby się zakończyć w wyniku sprawnego rozpoznania skargi o wznowienie postępowania. Jak dalej podniosła Skarżąca, w okolicznościach sprawy, gdzie od szybkości rozpoznania sprawy może zależeć osobista wolność strony, opieszałość sądów należy oceniać szczególnie krytycznie, wobec czego zasadne jest zasądzenie najwyższej, przewidywanej w ustawie z dnia 17 czerwca 2004 r., o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej: u.s.p.) sumy

pieniężnej w wysokości 20 000 zł. Ponadto w odniesieniu do wniosku o zalecenie SA w (...) podjęcia odpowiednich czynności, Skarżąca wskazała, że już w piśmie z dnia 19 maja 2020 r. zawnioskowała o przyznanie jej pełnomocnika z urzędu do sprawy o wznowienie postępowania, wniosek ten następnie ponowiła w wiadomości e-mail z 31 lipca 2020r. oraz z 18 września 2020 r., jak również pismem, zatytułowanym uzupełnienie skargi o wznowienie postępowania z dnia 21 września 2020r. Jak dalej podkreśliła, przedmiotowy wniosek dotychczas nie został rozpoznany.

W odpowiedzi na skargę z 20 stycznia 2021 r., Prezes SA w (...) wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uwzględnienia o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania.

W uzasadnieniu wskazał, że skarga D. S. o wznowienie postępowania wpłynęła do SA w (...) 19 maja 2020 r. i została zarejestrowana pod sygn. II AKo (...). Jak dalej podniósł, w dniu 22 maja 2020 r. zwrócono się do Sądu Rejonowego w K., Wydział II Kamy o nadesłanie akt sprawy, której dotyczy skarga o wznowienie postępowania. Kolejno Prezes SA w (...) wyjaśnił, że dniu 15 czerwca 2020 r. do SA w (...) wpłynęło (przesłane do wiadomości) pismo Sądu Rejonowego w K. z dnia 2 czerwca 2020 r. skierowane do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich (dalej: Biuro RPO), w którym zawarto prośbę o pilny zwrot po wykorzystaniu akt sygn. II K (...) z uwagi na konieczność udostępnienia ich SA w (...) do sprawy sygn. II AKo (...)dotyczącej rozpoznania skargi o wznowienie postępowania, a następnie Sądowi Okręgowemu w K. (dalej: SO w K.), Wydział I Cywilny do sprawy sygn. I C (...), w której rozprawę wyznaczono na dzień 7 lipca 2020 r.

Następnie Prezes SA w K. wskazał, że dnia 6 lipca 2020 r. do SA w (...) wpłynęło pismo Sądu Rejonowego w K. informujące, że dnia 2 lipca 2020 r. żądane akta sprawy o sygn. II K (...) zostały zwrócone przez Biuro RPO, ale ze względu na termin rozprawy w sprawie sygn. I C [...]17, toczącej się przed SO w K. (Wydział I Cywilny), wyznaczony na dzień 7 lipca 2020 r. zostały przekazane do tego Wydziału z prośbą o ich zwrot po przeprowadzeniu rozprawy. Ponadto w piśmie tym wskazano, że z uwagi na wniesioną przez D. S. skargę na przewlekłość postępowania przed SO w K., akta zostaną następnie przekazane do SO w K.

(Wydział IV Karny – Odwoławczy). Wobec powyższego – jak wskazał Prezes SA w (...) - w odniesieniu do przedmiotowej sprawy zarządzono „kalendarz z terminem 3 miesięcy”, który miał upłynąć 7 października 2020 r.

Zdaniem Prezesa SA w (...) czynności w podległym mu sądzie wykonywane są terminowo, sprawnie i prawidłowo, a procedowaniu sprawy ze skargi o wznowienie postępowania (sygn. II AKo (...)) stała na przeszkodzie nie opieszałość, czy przewlekłość w działaniu SA w (...), a niemożność uzyskania akt sprawy, której dotyczy skarga o wznowienie postępowania. Niemożność ta spowodowana jest działaniami samej Skarżącej (podejmowanymi w sprawie sygn. I C (...))toczącej się przed SO w K., Wydział I Cywilny, a także skargą na przewlekłość postępowania procedowanej przez SO w K., Wydział IV Karny – Odwoławczy), co skutkuje koniecznością oczekiwania na otrzymanie akt od ww. sądów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie jest zasadna.

Na wstępie należy jednak wskazać, iż Sąd Najwyższy uznał, iż skarga wniesiona w niniejszej sprawie przez D. S. jest co do zasady dopuszczalna i podlega merytorycznemu rozpoznaniu, bowiem jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 11 września 2019 r. sygn. I NSP 26/19, zastosowanie wszystkich metod wykładni prowadzi do wniosku, że postępowanie o wznowienie postępowania karnego jest postępowaniem, w którym strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w jego toku nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w rozumieniu art. 2 ust. 1 u.s.p.

Odnosząc się natomiast merytorycznie do żądań skargi należy wskazać, iż nie zasługują one na uwzględnienie, gdyż w sprawie będącej jej przedmiotem nie doszło do przewlekłości postępowania.

Według art. 2 ust. 1 u.s.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to

konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Zgodnie natomiast z treścią art. 2 ust. 2 u.s.p. dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie.

Uwzględnienie tych kryteriów w kontekście czynności procesowych, jakie były podjęte przez Sąd Apelacyjny w (...), nie wskazuje na przewlekłość postępowania w sprawie II AKo (...)

Wniosek o wznowienie postępowania w sprawie II Ka (...) wpłynął do SA w (...) 19 maja 2020 r. Następnie zgodnie z zarządzeniem z 20 maja 2020 r. sprawa została zarejestrowana w repertorium AKo i nadano jej sygnaturę II AKo (...). W dniu 22 maja 2020 r., a następnie wobec nieotrzymania akt, pismem z 7 stycznia 2021 r. SA w (...) zwracał się do Sądu Rejonowego w K. o akta sprawy II K (...) Co prawda czynności te sąd podejmował w znacznym odstępie czasowym, jednak w okresie pomiędzy nimi akta były wykorzystywane przez inne organy, a sąd podejmował różne czynności. SA w (...) otrzymywał bowiem korespondencję z Sądu Rejonowego w K., z której wynikało, że od początku czerwca 2020 r. do początku lipca 2020 r. akta sprawy znajdowały się w posiadaniu Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, a następnie były konieczne do przygotowania i przeprowadzenia rozprawy przed SO w K. w dniu 7 lipca 2020 r. Następnie w dniu 21 września 2020 r. do SA w (...) wpłynęło uzupełnienie skargi o wznowienie postępowania, w którym Skarżąca wniosła o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu. Kolejno 25 listopada 2020 r. doszło do losowania składu orzekającego. Akta sprawy II Ka (...) wpłynęły do SA w (...) 18 stycznia 2021 r., co było uzasadnione koniecznością korzystania z nich przez Rzecznika Praw Obywatelskich oraz SO w K., przed którym toczyły się sprawy zainicjowane przez Skarżącą. Zarządzeniem z 1 lutego 2021 r. SA w (...) wyznaczył D. S. obrońcę z urzędu.

Skarga z 14 września 2020 r. na przewlekłość postępowania sygn. II AKo (...) przed SA w (...), sporządzona osobiście przez D. S. wpłynęła do Sądu Najwyższego 1 października 2020 r. Sprawie nadano sygnaturę I NSP 158/20. Wobec zawartego w skardze wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu oraz

kolejno złożonego przez Skarżącą wniosku o zwolnienie „od kosztów skargi”, który wpłynął do Sądu Najwyższego 4 listopada 2020 r., w przedmiotowej sprawie zostało wydane zarządzenie z 18 listopada 2020 r. Zgodnie ze wskazanym zarządzeniem akta sprawy zostały zwrócone do SA w [...]. celem rozpoznania wniosków Skarżącej o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (celem wniesienia skargi na przewlekłość postępowania do Sądu Najwyższego) oraz wniosku o zwolnienie z kosztów sądowych (w postaci opłaty od skargi). Wobec powyższego sprawa I NSP 158/20 została zakreślona. W dniu 30 listopada 2020 r. dla D. S. został wyznaczony pełnomocnik z urzędu (celem wniesienia skargi do Sądu Najwyższego na przewlekłość postępowania II AKo (...)), zaś 3 lutego 2021 r. SA w (...) wydał postanowienie o zwolnieniu Skarżącej od uiszczenia opłaty od skargi na przewlekłość postępowania.

Prawidłowo wniesiona skarga D. S. na przewlekłość postępowania II AKo (...) sporządzona przez pełnomocnika z urzędu, która stanowi przedmiot niniejszego postępowania została wniesiona do SA w (...) 26 stycznia 2021 r., zaś do Sądu Najwyższego wpłynęła 19 lutego 2021 r. W konsekwencji mogło dojść do merytorycznego rozpoznania skargi.

Opisany wyżej przebieg postępowania przed SA w (...) prowadzi do wniosku, że w ramach możliwości organizacyjnych Sądu Apelacyjnego w (...) zostały podjęte niezbędne czynności, zmierzające do zapewnienia możliwie prawidłowego biegu spraw rozpoznawanych w tym sądzie.

Należy zarazem podkreślić, iż nawet sam czas trwania przedmiotowego postępowania nie uzasadnia wniosku o istnieniu jego przewlekłości. Choć ustawa nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę, to w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu polegającej na niewyznaczeniu rozprawy, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121 oraz z 14 marca 2007 r., III SPP 3/07, LEX nr 979621), oczywiście jeśli nie zachodzą okoliczności usprawiedliwiające opóźnienie.

Uwzględniając ten okres, który nie ma zresztą charakteru bezwzględny należy dostrzec, że wniosek o wznowienie postępowania wpłynął do Sądu Apelacyjnego w (...) 19 maja 2020 r., a ostatnie zarządzenie w sprawie wydano 1 lutego 2021 r. Natomiast właściwa skarga D. S. na przewlekłość postępowania II AKo (...) – jak już wyżej wskazano – została wniesiona 26 stycznia 2021 r. W tych okolicznościach nie sposób stwierdzić, aby w postępowaniu tym doszło do przewlekłości postępowania, skoro trwało ono osiem miesięcy. Należy podkreślić, że we wskazanym czasie podejmowano działania, opisane wyżej, zmierzające do rozstrzygnięcia sprawy. Wprawdzie w postępowaniu karnym, którego przedmiotem jest wznowienie postępowania sąd nie orzeka na rozprawie, której przeprowadzenie ma charakter sformalizowany, a na posiedzeniu, zaś powołane wyżej orzeczenia odnoszą się do wyznaczenia rozprawy, okoliczność ta, zważywszy na czas trwania postępowania w sprawie II AKo (...), nie ma znaczenia o tyle, że i tak nie toczyło się ono nadmiernie długo.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu należnych działającej w sprawie pełnomocnik z urzędu za prowadzenie sprawy ze skargi na przewlekłość postępowania orzeczono w pkt. II części dyspozytywnej postanowienia na podstawie § 21 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, powiększając ją o należny podatek VAT (t.j. Dz.U. 2019, poz. 18).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.